

Afscheid van Kees Doets

Op 1 februari van dit jaar heeft Kees Doets hier afscheid genomen. Hij was 35 jaar verbonden aan de UvA en heeft al die tijd colleges voor wiskundestudenten verzorgd. Net als Anne Troelstra en ikzelf had hij gestudeerd bij Beth en Heyting - hij was wiskundestudent van 1958 tot 1966 - maar bewijstheoretische-constructivistische ideeën hebben op hem nooit vat gekregen en in feite als eenling in Nederland heeft hij al die tijd de modeltheorie en de verzamelingenleer vertegenwoordigd. En wel op zo'n wijze dat we vinden dat we niet zonder een specialist op die gebieden kunnen: een procedure om een opvolger met soortgelijke kennis te vinden is aan de gang en wordt hopelijk binnenkort afgerond. Dit gaf hem ook een belangrijke plaats binnen de Nederlandse logica. Op zijn afscheidsbijeenkomst op 13 februari spraken behalve Apt en Van Benthem uit Amsterdam ook Barendregt (Nijmegen), Van Dalen (Utrecht), Kuipers (Groningen).

Zijn keuze voor een wiskundestudie op zijn zeventiende in 1958 was ietwat toevallig misschien, maar verliep voorspoedig al nam hij zoals toen nog gewoon was rustig de tijd. Beth stierf in 1963 en kreeg gedurende een lange periode alleen tijdelijke opvolgers, eerst Richard Montague, later Curry. Kees studeerde af bij Heyting in 1966 en werd in 1967 wetenschappelijk medewerker logica bij de wijsbegeerte (Centrale Interfaculteit). Tot midden zeventiger jaren was hij actief in die faculteit, ook als secretaris van het bestuur (roerige tijd). Met zijn keuze voor een onderzoeksobject dat in Nederland niet werd beoefend, in een klimaat waarin medewerkers meteen na hun doctoraal volledig voor onderwijs en bestuur werden ingezet, stond een promotie voorlopig niet op het programma. De uiteindelijke opvolger van Beth, Löb, had weinig affiniteit met wijsbegeerte en voerde het grootste deel van de logici weer naar de wiskunde, en bracht Kees in een rustiger vaarwater. Toch duurde het tot de tachtiger en negentiger jaren dat hij zijn belangrijkste onderzoeksprestaties verrichtte, maar daarover zometeen.

Sinds die tijd heeft hij zich in de eerste plaats op zijn grote liefde het onderwijs geconcentreerd, en niet alleen op logicagebied. Jarenlang heeft Kees toen, ook net zoals ik, werkgroepen gedaan bij analyse, topologie, algebra met Peter de Paepe, Tjepke Blanksma, Ernst Koper. Verder werd om de paar jaar inleiding verzamelingenleer voor eerstejaars wel gegeven en dan weer een paar jaar niet (maar zoals nu geïntegreerd in andere colleges). Als het werd gegeven viel dit weinig aantrekkelijke vak dan meestal aan logici toe (Doets en Troelstra).

Natuurlijk waren de echte logicavakken modeltheorie en axiomatische verzamelingenleer en de logica-inleiding voor hem het interessantst, in het bijzonder het produceren van goede teksten. Tallozen zijn opgevoed met zijn bijzonder elegante presentaties. Hij was in 1967 de eerste die een logica-inleiding in de moderne zin (met Henkintype volledigheidsbewijzen) gaf. Behalve in vele syllabi uitte zich dat ook in boeken. Velen zullen de verzamelingtheorie-inleiding Van Dalen-Doets-De Swart (*Verzamelingen, Naief, Axiomatisch en Toegepast*) kennen uit 1974. In 1994 kwam *From Logic to Logic Programming*, in 1996/97 *Basic Model Theory*. Toch volgde hij bij zijn college nooit de tekst helemaal. Dat vond hij te saai en hij bleef sleutelen. Daardoor verscheen hij ook altijd uitstekend voorbereid voor de klas.

Waren de negentiger jaren met boeken gevuld, in de tachtiger jaren was dat door een proefschrift. Ideeën daarover kwamen in een stroomversnelling toen zijn vriend Johan van Benthem terugkwam van zijn lectorschap in Groningen om hier hoogleraar te worden. De basis voor de samenwerking was gelegd in een hoofdstuk over hogere-ordeloga in het *Handbook of Philosophical Logic*. Weliswaar in een handboek over filosofische logica, maar toch echt wiskundig werk voortkomende uit zijn interesse in modeltheorie en verzamelingenleer. In dat opzicht was zijn latere *From Logic to Logic programming* dat voortkwam uit een eerdere samenwerking met Krzysztof Apt in de richting van Prolog een grotere afwijking naar bewijstheorie en naar informatica.

Anderen die begonnen met modeltheorie of verzamelingenleer in Nederland hebben het uiteindelijk nooit kunnen bolwerken. Het

is een te eenzame bezigheid waarbij je steun moet ontberen. Hij heeft het wel tot het einde volbracht en dat tekent zijn karakter van stoere eenling. Ook op andere wijzen uitte dat zich. Hij heeft drie elfstedentochten uitgereden. Hierbij is niet gerekend de eerste maal dat hij deelnam, de beruchte tocht van 1963, maar dat komt waarschijnlijk alleen maar omdat hij de zwaarte ervan wat onderschatte, zich versliep en twee uur te laat startte. Hij staalde zich ook door cross-countryskiën en wandeltochten in Lapland in de zeventiger jaren, en zeekanoën in de negentiger jaren. Die dingen zijn belangrijk voor hem, het was moeilijk een datum in de winter af te spreken voor zijn afscheidsbijeenkomst, want het zou wel eens samen kunnen vallen met een elfstedentocht, en hij heeft ervoor gekozen zijn tijd meer te gebruiken voor dergelijke dingen, ook samen met zijn vrouw. Het is zeker dat we nog jaren van zijn teksten gebruik zullen maken, hij zal het niet erg vinden dat we er aan sleutelen, en mochten we hem daarbij nodig hebben, een beroep op hem was nooit tevergeefs, en het spreekt vanzelf dat dat niet zal veranderen.

Dick de Jongh
dickdj@science.uva.nl